

MAGYAR-BRIT KORMÁNYKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSI CSEREPROGRAM

(Hungarian-British Joint Academic Research Programme) 1999-2002
az MTA Könyvtár Stein Aurél-gyűjteményeinek feldolgozására

1998 nyarán pályázati felhívás jelent meg *Magyar-brit kormányközi együttműködési csereprogram* néven olyan projektek támogatására, amelyek magyar és brit szakemberek szoros együttműködését igénylik közös tudományos feladatok megoldásában. Előnyt élveztek azok a pályázatok, melyek megvalósítása mindkét fél számára egyaránt eredményt ígért. Ebben a megközelítésben a kiírás szinte vonzotta az MTA Könyvtár pályázatát különböző Stein Aurél-gyűjteményeinek esetében.

A tudományos közéletben jól ismert volt az a tény, hogy Stein Aurél, a világhírű magyar Ázsia-kutató, aki szinte teljes tudományos munkásságát brit színekben folytatta mint Sir Aurel Stein, könyvtárát és kéziratát, fotói egy részét végrendeletében a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárára hagyta. Mivel a Stein-expedíciók anyaga főként brit gyűjteményekbe került, elsősorban is a brit kutatók érdeklődtek az itteni anyag iránt. Nem csoda hát, hogy a különféle brit Stein Aurél-gyűjteményeket bemutató *Handbook to the Stein Collections in the UK* (British Museum Occasional Paper, 1999) szerzője, Helen Wang, és az utolsó nagy Stein Aurél mű: az *Old Routes of Western Iran* reprintjének (MTA Könyvtár, 1994) szerkesztőjeként, közös pályázatot nyújtottunk be az MTA Könyvtár Stein Aurél-gyűjteményeinek feldolgozására. Kettőnk között az összekötő kapocs Lilla Russell-Smith volt, aki éppen a Keleti Gyűjteményben dolgozott kutatóként. A British Council Hungary és a Magyar Ösztöndíj

Tanács pályázatunk alapján vállalta a közös projekt támogatását.

Az MTA Könyvtára számára ez a támogatás kivételes lehetőséget jelentett. Már korábban terveztük a Stein-levelezés feldolgozását, kaptunk is rá OTKA támogatást (T029152), de ez csak kis hányada volt a teljes anyagnak. Most egy igen sokoldalú brit-magyar csapatot sikerült összehozni. Magyar részről adva volt a Keleti Gyűjtemény munkatársi gárdája: az iranista osztályvezető, Apor Éva irányításával az indológus Kelecsényi Ágnes és a bibliográfus Kárteszi Ágnes. A magyar fél foglalkozott a kéziratok és nyomtatott anyaggal (levelezés, személyes iratok, jegyzetek, kéziratok, kivágatok, különnyomatok, térképek stb.). A sinológus Helen Wang (Curator of East Asian Money, British Museum), a brit team vezetője megnyerte a hatalmas fotóanyag feldolgozására John Falconert és Lilla Russell-Smith-t. John Falconer a British Library fotógyűjteményének kurátora (Oriental and India Office Collections), aki a több mint tízezer Stein Aurél-fotó adatbázisát készítette. Lilla Russell-Smith a tunhuzangi barlangfestményekről írta disszertációját (SOAS), ma a British Museum Steingyűjteményének digitalizálásával foglalkozik. Bekapcsolódott a munkába Tim Rogers, a Bodleian Library (Oxford) munkatársa, az oxfordi *Catalogue of the Papers of Sir (Marc) Aurel Stein (1983)* társszerzője, valamint Susan Whitfield, az International Dunhuang Project direktora (British Library).

A közös munka során egymásra voltunk utalva. Mindkét fél igyekezett a lehetőségek szerint ideális munkakörülményeket teremteni a másik számára. Helen Wang hozta össze a munkatársakat Londonban, és fáradhatatlanul szervezte útjainkat a különféle brit Stein-gyűjteményekbe, az oxfordi Bodleianába. John Falconer és Lilla Russell-Smith keményen dolgoztak a mintegy négyezer-ötszáz fotó rendezésén, melyek azonosításához nem mindig volt elegendő Falconer meglévő adatbázisa. Egy-egy Stein Aurélhoz írott levél szerzőjének kiderítése sem volt egyszerű feladat: a másolatok körbejártak Londonban és Oxfordban. Kelecsényi Ágnes és Kárteszi Ágnes (*the two Agneses*, Helen szerint) módszeresen elemezte a különféle írástípusokat, kronológiákat, helyneveket. Módszertanilag is igazodnunk kellett valamelyest a már megjelent katalógusokhoz. Kiderült, hogy a budapesti anyag pontosan illeszkedik a brit anyagok sorába, kiegészíti azt, s mintegy betölti az abban eddig tátongó „lyukakat”. Ez egyaránt áll a levelezésre és a fotókra is.

Állandó, napi kapcsolatban álltunk egymással az elmúlt három évben. Jó volt együtt

dolgozni. A munka iránti felelősség és a tárgy szeretete bensőséges, hatékony nemzetközi csapattá kovácsolta a résztvevőket.

Hároméves, megfeszített munka van mögöttünk, amely szép eredményt hozott: az MTA Könyvtár és a British Museum közös kiadványaként megjelent a *Catalogue of the Collections of Sir Aurel Stein in the Library of the Hungarian Academy of Sciences* compiled by John Falconer, Ágnes Kárteszi, Ágnes Kelecsényi, Lilla Russell-Smith, edited by Éva Apor and Helen Wang, Budapest: MTAK–British Museum, 2002. 350. pp.

A magyar-brit Stein-projekt hivatalos befejező aktusa a 2002. március 23-án Londonban, a British Museumban tartott Stein-nap volt, amely a *Sir Aurel Stein and Central Asia* címet viselte. A tudományos ülésszakot Robert Anderson, a British Museum igazgatója köszöntötte, külön is a közös projekt magyar előadóit, Apor Évát és Kelecsényi Ágnest. Itt került bemutatásra a *Catalogue* első példánya.

Apor Éva

kandidátus, osztályvezető,
MTAK Keleti Gyűjtemény

